

เทศน์เช้า วันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

คติธรรมเรา เห็นใหม่ “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” แล้วเราก็บอกว่ารักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี มันเป็นของโบราณ มันเป็นความไม่ทันสมัย รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตีนะ ถ้าลูกเราเจริญเติบโตขึ้นมา ถ้าเราไม่อบรม ไม่สั่งสอน ลูกเราจะเป็นคนดีได้ไหม? ลูกเราจะเป็นคนดีขึ้นมาอยู่ที่พ่อแม่ อบรมสั่งสอน แต่ตีด้วยอะไร?

คำว่า “ตี” เราคิดว่าตีด้วยไม้เรียวอย่างเดียวหรือ? ตีด้วยธรรม ตีด้วยปาก ตีด้วยการชี้หน้า ต่างๆ การตีคือการบำรุงรักษา คำๆ เดียวเราต้องตีความให้กว้างไป ไม่ใช่คำว่าตีก็ต้องใช้ไม้เรียวอย่างเดียว นี่รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี รักวัวให้ผูก ถ้าวัวเราผูกไว้ เราบำรุงไว้ เวลาเขาฝึกวัวที่เขา เขียมเกวียนได้ เขาฝึกไว้แล้ววัวจะมีราคามาก วัวที่เขาซื้อมาเป็นวัวที่ยังไม่ได้ฝึกฝน วัวนั้นไม่ค่อยมีราคา

นี่ก็เหมือนกัน จริตนิสัยของเรา จริตนิสัยของเราถ้าเราไม่ดัดแปลงของเรา เรารักตัวเราเองไหม? ถ้าคนว่าใครๆ ก็รักตัวเองๆ แต่รักตัวเองด้วยกิเลส พอรักตัวเอง ลำมะเรเทเมาไปก็รักตัวเองนะ แสวงหาความสุขทางโลก อย่างนั้นว่าเป็นการรักตัวเองไป แต่ในศีลธรรมต้องฝืนมันหมดเลย ที่มันอยากทำไม่ทำ ที่มันอยากเป็นไม่เป็น ไม่อยากเป็น เพราะมันอยากเป็นมันเป็นของหยาบๆ คูสิอย่างเช่นเราไปเจอเหล็ก เราแบกมาเต็มน้ำหนักเราเลย พอเราไปเจอเงิน เราไปเจอทองคำ เราจะทำอย่างไร?

นี่ความเห็นของเรา ครั้งแรกที่เราเจอสิ่งใดเราว่าสิ่งนั้นเป็นความดีทั้งนั้นแหละ เป็นความดีของเรา แต่ถ้าวางได้ประพตฺปิปฏิบัติ พอเราประพตฺปิปฏิบัติเข้าไป มรรคหยาบ มรรคละเอียด มรรคละเอียดสุด มันละเอียดเข้าไปเรื่อยๆ นะ แต่ความละเอียดอย่างนี้ใครจะเป็นคนเข้าไป สันติภูมิจุโกคือเข้าไปสัมผัสมัน เข้าไปรู้มัน เพราะอะไร? เพราะเราแบกของหยาบมา เหมือนครูบาอาจารย์ท่านว่า เหมือนหมาคาบขี้ข้าวหลาม มันวางไปหมด ความคิดที่มีทิฏฐิมานะมันจะมีวางไปหมดเลย ว่าเรานี้ถูกต้อง เรานี้ดีงาม เรานี้ใหญ่โตมาก

ใหญ่โตในความรู้สึกนะ แต่ข้างนอกมันจะแสดงความอ่อนนุ่มถ่อมตน กิริยามารยาทก็อ่อนนุ่มถ่อมตน แต่ในหัวใจมันมีความคิดขวางไปในหัวใจมัน ถ้าไม่มีความคิดขวางในหัวใจมันจะเป็นความคิดขึ้นมาได้อย่างไร? มันจะเป็นความยึดมั่นถือมั่นของใจได้อย่างไร? นี่รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี ลูกเรา หลานเรา เราต้องการให้เป็นคนดีเราก็อบรมสั่งสอนเขา ต้องการให้เขาเป็นคนดี

แล้วรักตัวล่ะ? รักตัว เห็นไหม เราจะไปไหน? เราเกิดมาแล้วจะไปไหน? เรามีสิ่งใด โลกนี้เป็นเรื่องของปัจจัยเครื่องอาศัยเท่านั้นแหละ สิ่งที่เป็นปัจจัยเครื่องอาศัยเป็นผลของวิญญู

คุณิประเทศความเป็นไปของโลก ความเป็นไปของประเทศ แหล่งน้ำมันมันต้องเปลี่ยนแปลงสภาพของมันตลอดไป สิ่งที่แปรสภาพตลอดไปมันเป็นเรื่องของสิ่งที่มาดำรงชีวิต เป็นเรื่องอาศัยกันชั่วคราวเท่านั้นๆ แต่ชีวิตนี่คืออะไร? ชีวิตนี่คืออะไร? ชีวิตนี่คือความรู้สึก คือหัวใจนี่มีความสุขความทุกข์เกิดจากที่นี่ แล้วมันก็เป็นความหยาบความละเอียด

คนเราถ้าทุกข์จนเจ็บใจนะ ขอให้สมความปรารถนาก็มีความสุขแล้ว แต่คนที่มั่งมีศรีสุข สิ่งที่ต้องสนองเขาต้องประณีต ต้องสุดยอด ในโลกนี้มีเท่าไรเราแสวงหากันสภาวะแบบนั้น แล้วก็มีความสุขไหม? เพราะอะไร? เพราะมันเป็นอนิจจัง มันเป็นของอาศัยชั่วคราว มันสัมผัสแล้วก็เปลี่ยนไป เปลี่ยนไปตลอดเวลา แต่สิ่งที่สะสมลงไปหัวใจ หัวใจนี้รักวัวให้ผูก ผูกอย่างไร รักลูกให้ตี ตีนี้ไงคือสติปัญญา ตีหัวใจของตัวเองนี้ไง ควบคุมมัน สิ่งสัมผัส สิ่งอาศัย สิ่งใดก็อาศัยได้ ฤดูกาลองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน แม้แต่คนทุกข์คนเจ็บใจ ถึงที่สุดต้องมรณภาพ ต้องตายไป

นี่ก็เหมือนกัน คนจะมั่งมีศรีสุขขนาดไหนต้องทิ้งกะลา มะพร้าวที่เขาเอาไว้คั้นน้ำ ต้องทิ้งจอกทองคำ จอกทองคำทุกอย่างที่เอาไว้คั้นน้ำ คั้นน้ำเหมือนกัน แต่เวลาตายไปแล้วต้องทิ้งภาระนี้ไว้กับโลก สิ่งที่จะติดหัวใจไปคือคุณงามความดีและบาปอกุศลที่สะสมมาที่ใจเท่านั้น สิ่งนี้มันจะเวียนไป แต่ถ้าเราปัญญาละเอียดเข้ามาล่ะ? คุณงามความดีอย่างนี้ดีเพื่ออะไร? ดีเพื่อโลก เราชอบดีของเรา ดีเพื่อคิดล้างในโลกละ? แต่ถ้าเราจะดีหัวใจของเรา สิ่งที่ดี สิ่งที่ดี เป็น เราเคยเกิดเคยตายมาตลอดกี่รอบแล้ว?

การเกิดและการตายของเราเกิดขึ้นมา สิ่งที่เราเสียใจ สิ่งที่เราร้องไห้ เวลาทุกข์จนเจ็บใจเรา ร้องไห้ น้ำตาที่ไหลองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเก็บไว้วันนี้ น้ำทะเลสู้ไม่ได้ แต่สภาพ

แต่ละชาติที่เราเกิดมา เราเกิดมานั่งบนกองกระดูกของตัวเอง เพราะอะไร? เพราะสิ่งที่เป็นดิน สิ่งนี้กระดูกมันแปรสภาพไปเป็นดิน การเกิดตายซ้ำซ้อนๆ เราบอกว่าไปไม่ตกแล้วมันทับถมกันแล้วจะเป็นแผ่นดินขึ้นมา แล้วไม่ได้คิดเลยว่ามนุษย์ตายขึ้นมาก็ฝังไปในดิน มนุษย์ตายซ้ำตายซาก แล้วมันแปรสภาพกลายเป็นดินๆ ขึ้นมา เราก็ั่งบนกองดินกองกระดูกของเราเองนะ เรามาั่งอยู่บนเลือดเนื้อของเราเอง ั่งอยู่บนกองกระดูกของเราเองในปัจจุบันนี้

ถ้าเราคิดได้สภาวะแบบนี้มันสะท้อนใจไหม? ถ้ามันสะท้อนใจนี้จะดีหัวใจของตัวเองไหม? ถ้าเราจะดีหัวใจของตัวเอง นี้ผูกมัน ตีมัน เพื่อสั่งสอนมัน ถ้าเรารักตัวเองต้องรักตัวอย่างนี้เห็นไหม

แต่โลกเขาบอกว่าทุกคนก็รักตัวเอง แล้วก็แสวงหาผลประโยชน์ขึ้นมา นี่ทำลายเขาทั้งหมดเลย ทำลายเพราะอะไร? เพราะเพื่อตัวเองๆ นี่คือรักตัวด้วยกิเลส เหมือนกับลูกเรา ถ้าเราไม่สั่งสอนมัน มันก็เป็นประสาของมัน เด็กต้องให้มันคิดเอง ให้มันทำเอง ให้มันทำเองมันก็มีแต่ความก้าวร้าวสิ ให้มันทำเองมันก็ทำลายเพื่อนมันเอง มันก็ไปตามเพื่อนหมด นี่ให้มันคิดของมันเอง

จะคิดของมันเองได้พ่อแม่ต้องควบคุม เด็กต้องให้มันแสดงออกตามสภาวะของมัน แต่เราก็ต้องมีความควบคุม เราต้องมีปัญหาสั่งสอนมัน สั่งสอนนะ แต่การสั่งสอนนี้สั่งสอนโดยปัจจุบันนี้นะ แต่ถ้ามีกรรม มีสิ่งใดๆ มา สิ่งนี้มันเป็นโดยสภาวะกรรม กรรมมันให้ผลตอบแทนไป เวลาทำความผิด ทำความผิดพลาดเราไม่ยอมทำเลย เราไม่ยอมให้มันมีผลกับเราเลย แต่เราทำไปแล้วนี่เหมือนกัน

การเกิดและการตายก็เหมือนกันมา ลูกดี ลูกส่งเสริมพ่อแม่ อภิชาติบุตรเลี้ยงดูพ่อแม่ สิ่งนี้คูดี คูเวลาเราเลี้ยงดูพ่อแม่ พ่อแม่เรามีความสุขใจ ความสุขอยู่ที่ไหน? เราแสวงหาเงินหาทองกัน แสวงหาทุกอย่างกัน แต่ความสุขของเราคือลูกมีความสุข ลูกยิ้มแย้มแจ่มใส พ่อแม่มีความสุข พ่อแม่มีความสุขพอใจกับลูก อันนี้ต่างหากคือบุญ บุญคือความสุขของใจ บุญไม่ใช่วัตถุสิ่งของ บุญไม่ใช่สิ่งที่แสวงหามาสภาวะแบบนั้นที่แสวงหาแล้วทุกข์ยากมา แล้วเอาความกดดันมาไว้ในบ้านของเรา ให้พวกเราทุกข์ร้อนกันไปในหัวใจ สิ่งนั้นไม่เป็นประโยชน์

มันเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย ประโยชน์ก็ประโยชน์เฉพาะร่างกาย ประโยชน์แต่หัวโขน ประโยชน์แต่โลกธรรม ๘ เห็นไหม นี้โลกธรรม ๘ สรรเสริญ นิินทา เขาสรรเสริญว่าบ้านนี้มี

ความสุขๆ ตามจริงๆ เอะว่ามีความสุขในหัวใจไหม? ความสุขในหัวใจนี่พอใจไหม? ถ้าพอใจ บุญอันนี้ต่างหากมันละเอียดเข้ามา นี่ที่ว่าปัญญา มองไม่เห็น ถ้าอย่างนั้นก็เรียกว่าสุขสิ นึกว่าไม่ได้หรือ? ไฟมันเผาผลอยู่ ไฟไหม้บ้านอยู่ แล้วก็เอาไม้มาปิดว่าไฟไหม้ไหม้เป็นไปไม่ได้ไหม? ไฟไหม้อยู่ เอาอะไรไปปิดมันยิ่งไหม้ โชติช่วงขึ้นมามาก เพราะอะไร? เพราะเป็นเชื้อของไฟ

นี่ก็เหมือนกัน นึกว่าสุขสิ อย่าไปนึกว่าทุกข์ ว่ามันเป็นเรื่องของใจๆ ก็นึกเอาสิ มันจะนึกมาจากไหนล่ะถ้าไม่ได้มีการกระทำ มันมีบุญกุศลเอาอะไรมานึก นึกไม่ออกหรือ? แต่ถ้ามันเป็นบุญของมันนะ นึกความชั่วมันก็นึกไม่ได้ มันนึกไม่ออกหรือ? เพราะอะไร? เพราะมันมีเหตุมีผลของมันไง

นี่ความลับไม่มีในโลกนะ มนุษย์คือใคร? คือเรา เราเป็นคนทำความดีความชั่ว ใครจะมากล่าวว่าใครทำดีไม่ได้มันเรื่องของเขา แต่เรื่องของเรา เขาจะบอกว่าเราดีขนาดไหนก็แล้วแต่ ถ้าไฟในหัวใจเราเราร้อนมันจะไปดีไหม? ถ้าเขาว่าเราชั่วๆ แต่ว่าในหัวใจเรามีแต่ความร่มเย็น มันจะชั่วไปตามความเขาไหม? นี่เรารักตัว แล้วเราพยายามรักตัวให้ผูก รักลูกให้ดี ถ้ารักลูกให้ดี นี่เวลาลูกเราเราก็ดูแลรักษา

นี่ก็เหมือนกัน ประเพณีวัฒนธรรมเราก็รักษา ประเพณีวัฒนธรรมก็เป็นเชือกผูกอันหนึ่ง เชือกผูกให้สังคัมร่มเย็นเป็นสุขนะ มีประเพณี มีวัฒนธรรม ประเพณีวัฒนธรรมถ้ามันเข้มแข็งขึ้นมา กฎหมายสู้ไม่ได้หรือ กฎหมายทำความผิดต้องตำรวจมาจับ ต้องสอบสวน ต้องฟ้องศาล ประเพณีทำผิดเขาบอกเลย ไอ้คนนี่ทำผิด ไอ้คนนี่ทำไม่ถูกต้อง ไอ้คนนี่ฝืนสังคัม ประเพณีให้ผลทันที

นี่ประเพณี เห็นไหม ประเพณีเกิดมาจากไหน? เกิดมาจากการสะสม การซบซ้อนจากสังคัม สังคัมมาจากไหน? มาจากสิ่งที่ว่าในหัวใจที่ว่าคุณงามความดี ครูบาอาจารย์ที่มีหุมีตาจะพาทำสิ่งนี้เป็นความร่มเย็นเป็นสุข เป็นกล เป็นอุบาย เป็นวิธีการให้เด็กอยู่ในร่องในรอย เป็นกลเป็นอุบายวิธีการให้สังคัมมีความร่มเย็นเป็นสุข มันเป็นกลวิธี มันเป็นอุบายเท่านั้นแหละ แล้วความจริงอยู่ไหน? ความจริงอยู่ไหน?

ความจริงอยู่ในใจของเราไหม? ความจริงอยู่ที่เราวิปัสสนาขึ้นมาไหม? ความจริงคือเราเข้าใจของเรา นี่เรารักเราเป็นขั้นๆ ขึ้นมา เห็นไหม เราเห็นคนเขาไปสนุกเฮฮา กัน นั่นเป็นเรื่องของคนที่เขา มีความคิดแบบสังคัม แบบโลก แบบโลกอย่างนี้เราอย่าตื่นเต็นไปกับเขา เราน่าสลด น่า

สงสารเขา นี่ประเพณีทำให้สังคมเป็นสุขอย่างนี้ เขาก็มีความสุขอย่างนั้น นี่เป็นเรื่องของโลก มันก็คิดในโลก เหมือน! เหมือนเบ็ดเกี่ยวเหยื่อแล้วล่อปลา แล้วพวกนั้นเป็นปลากินเหยื่อทั้งหมดเลย แล้วเราเป็นพรานเบ็ด เราเป็นพรานเบ็ด เราเข้าใจเรื่องของเบ็ด เราเข้าใจเรื่องของเหยื่อ เราถึงสละเวลามาอยู่วัดอยู่วาเพื่ออะไร? เพื่อมาคัดแปลงตนไง

เรามีความสุขกันเราก็จะน้อยเนื้อต่ำใจ เรามีความสุขนะ ทำไมเราต้องมาอยู่วัดอยู่วา ต้องมาถือศีล ถือศีลเหมือนคนแห้งแล้ง คนไม่มีความสุข ไม่มีความสุขหรือ? คนอึดเต็มไม่มีความสุขหรือ? เรากินอาหารเต็มกระเพาะ เรามีความรุ่มเย็นเป็นสุข เรากินเสร็จแล้วเราก็นอนสบาย ไอ้พวกนั้นกระเพาะมันว่างนะ มันร้อนนะ มันต้องวิ่งคั่นรนไปผลิตผลิตมัน เพราะอะไร? เพราะใจมันว้าเหว่ ใจมันอยู่เองไม่ได้ มันก็ต้องเข้าไปหาสังคม ไปหาเพื่อน ไปหาอะไร เพื่อไปเติมเต็มในหัวใจ

แต่ถ้าเราทำความสงบของใจเราเข้ามา อยู่ในวัดใจเราเต็มขึ้นมา เราจะมีความสุขไหม? ใจเราเต็ม ใจเราพอใจขึ้นมา นี่เป็นความสุขของเรา เขาบอกว่าเราแห้งแล้ง นั่นเขาว่า ที่ว่าเราดีแล้ว เขาว่าชั่วไง นี่ก็เหมือนกัน เราอยู่ในผู้มีศีลมีธรรม มีบุญในหัวใจ เขาบอกว่าสิ่งนี้เป็นคนแห้งแล้ง เราต้องไปตามเขา

นี่ครูบาอาจารย์ท่านสอนไว้นะ คนโง่ล้านคนพันคนมันพูด อย่าไปเชื่อมั่น แต่ถ้าคนมีปัญหาคนเดียว แม้แต่พูดนะ คนที่มีปัญหาพูดเราจะฟังใจ แต่คนโง่ คนไม่เข้าใจ เห็นไหม สังคมเขามากกว่า ประชาธิปไตยที่ว่าเสียงข้างมาก เสียงข้างมากไปหมดเลย ก็สืบล้านคนเขาไปเล่นสงกรานต์กัน แล้วก็คนเข้าวัด ก็คนประพฤติปฏิบัติ ก็คนนั่งสมาธิภาวนา

เสียงข้างน้อย เสียงข้างน้อยแต่เป็นเสียงของผู้ที่รักตน รักตนเอาความละเอียด เอาปัญญาอย่างละเอียดในหัวใจของตน เราถึงไม่ตื่นตื่นไปกับเขา เราจะมีจุดยืนของเรา เพราะเราเป็นชาวพุทธ เอวัง